

III KVARTALNI IZVEŠTAJ

Oktobar 2024

Urednici: Jelena Bojović i Mihailo Gajić

Publikaciju pripremila: Jelena Rančić

Autori: Jelena Rančić, Jelena Mičić, Ana Milovanović, Jasmina Radovanović, Todo Terzić, Isidora Šmigić, Sanja Knežević Mitrović

Saradnici: Nikola Komšić, Jovana Stefanović, Marija Suzić, Ilija Gavrilović, Dušan Kolundžić, Jelena Vejnović, Jovana Perić, Emilija Ničić, Jovana Dživdžanović

SADRŽAJ

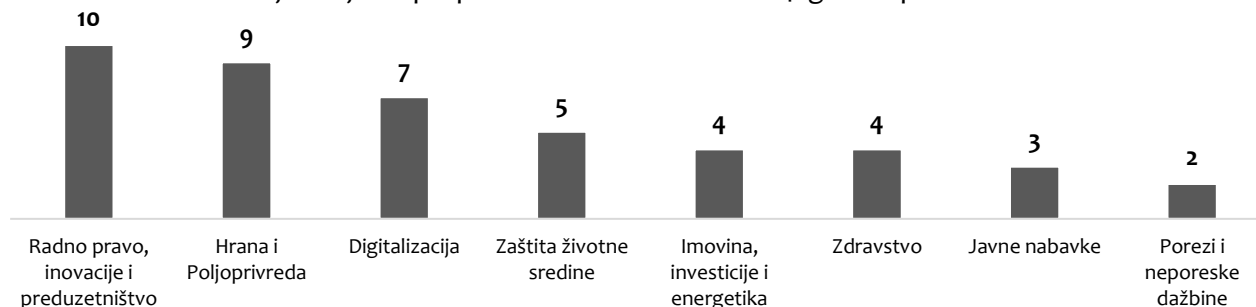
UVOD	2
INICIJATIVE NALED-a I UČEŠĆE U RADNIM GRUPAMA VLADE.....	3
PROPISI USVOJENI U III KVARTALU 2024.	7
Porezi i neporeske dažbine	7
Radno pravo, inovacije i preduzetništvo	9
Digitalizacija	10
Javne nabavke	13
Imovina, investicije i energetika.....	13
Hrana i poljoprivreda.....	18
Zdravstvo	19
Zaštita životne sredine	20
SPROVOĐENJE PREPORUKA SIVE KNJIGE I OSVRT NA HARMONIZACIJU NACIONALNIH PROPISA SA EU LEGISLATIVOM	22
ANEKS 1 – LISTA DONETIH PROPISA U III KVARTALU 2024	24
ANEKS 2 – LISTA PROPISA ČIJE USVAJANJE PREDVIĐA NPPA U III KVARTALU.....	28

UVOD

U trećem kvartalu intenzivirana je regulatorna aktivnost u odnosu na prethodni period, donošenjem 44 propisa. U periodu od početka jula do kraja septembra donet je jedan zakon, pet strateških dokumenata (strategija, programa i akcionih planova) kao i 38 podzakonskih akata (uredbe, pravilnici, odluke). Tokom trećeg kvartala doneto je za 19% manje propisa u odnosu na broj propisa (54) donetih u istom kvartalu prošle godine i za 38% više u odnosu na broj donetih propisa (32) u prethodnom tromesečju ove godine. Gotovo tri petine (59%) svih donetih propisa odnosi se na oblast radnog prava, inovacija i preduzetništva (10), hrane i poljoprivrede (9) i digitalizacije (7). Dodatno, usvajanjem Zakona o elektronskim otpremnicama višegodišnja NALED-ova preporuka Sive knjige (12.1) mogla bi biti rešena u potpunosti, a digitalizacija i centralizacija procedura i ujednačavanje postupanja operatora Elektrodistribucije Srbije u postupcima priključenja na distributivnu mrežu će doprineti delimičnom rešavanju preporuke 15.8 iz Sive knjige 16. Tokom trećeg tromesečja ove godine kroz NPAA je bilo predviđeno usvajanje 19 propisa, od kojih se najveći broj (12) odnosi na podzakonske akte (pravilnike) u oblasti hrane i poljoprivrede. Međutim nijedan od 19 propisa nije donet u periodu od jula do kraja septembra.

Broj usvojenih propisa u trećem kvartalu 2024. godine po oblastima

Detaljnija objašnjenja najrelevantnijih izmena u propisima, kao i informacije o propisima u pripremi i inicijativama koje je NALED pokrenuo dati su u nastavku teksta, dok se u Aneksu 1 nalazi spisak svih izmenjenih, usvojenih i donetih propisa tokom trećeg kvartala. Pored toga, od drugog Kvartalnog izveštaja NALED prati i izveštava o tome da li su propisi, čije je usvajanje predviđeno Četvrtim Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina EU (NPAA) za period 2022-2025. godine (Aneks 2), u posmatranom kvartalu zaista i doneti.

INICIJATIVE NALED-a I UČEŠĆE U RADNIM GRUPAMA VLADE

U ovoj sekciji Vam predstavljamo ključne informacije o pokrenutim inicijativama od strane NALED-a ka predstavnicima javne vlasti u Republici Srbiji.

Najpre, podsećamo vas da je u toku prikupljanje preporuka i inicijativa za Sivu knjigu 17, a svoj predlog možete nominovati preko **Formulara za predlog preporuke - Siva knjiga 17**, najkasnije do ponedeljka, 21. oktobra.

NALED je Ministarstvu građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture uputio tri inicijative za izmene Zakona o planiranju i izgradnji. Prva inicijativa se tiče pojednostavljenja procedura gradnje i postavljanja montažnih objekata koji su regulisani članom 146 zakona. Naime, postavljanje mobilnih objekata podrazumeva pribavljanje dozvola i komplikovanu administrativnu proceduru, zbog čega je u našoj zemlji upotreba montažnih objekata u mnogo manjem obimu u odnosu na druge zemlje, koje upotrebom mini mobilnih kućica podstiču aktivni odmor u prirodi.

Druga inicijativa se tiče se rešavanja tekućeg problema koji se odnosi na nemogućnost elektronskog podnošenja primedbi na planska dokumenta tokom ranog javnog uvida i javnog uvida. Zakon o planiranju i izgradnji ne isključuje mogućnost podnošenja primedbi elektronskim putem, međutim prateći podzakonski akt to ne dozvoljava, čime se onemogućava transparentan i efikasan planski proces korišćenjem digitalnih alata. Tokom implementacije IT platforme „Budi deo plana“ za potrebe transparentnog urbanističkog planiranja u gradu Kragujevcu, NALED je utvrdio da postoji i problem nedovoljnog razumevanja planskog procesa od strane građana i netransparentnosti planskih rešenja. U cilju unapređenja transparentnosti informacija ka građanima, u pogledu planova za privođenje urbanističkoj nameni privatnih parcela za potrebe eksproprijacije, bilo bi korisno napraviti jedinstvenu evidenciju o lokacijama na kojima je predložena javna namena i informisati javnost o tome.

Treća inicijativa se odnosi na otuđenje neizgrađenog građevinskog zemljišta ili ispod tržišno utvrđene cene ili bez naknade uz izmenu člana 99 Zakona o planiranju i izgradnji. Navedeni član propisuje ovakvu mogućnost uz prethodnu saglasnost Vlade i pod uslovom da je reč o investicionom projektu kojim se unapređuje lokalni ekonomski razvoj. Predlog NALED-a je da se omogući otuđenje parcela manjih od

građevinskih (300m²) i neizgrađenog građevinskog zemljišta koje se ne bi otuđivalo isključivo zbog izgradnje, već bi se pripajalo susednim parcelama i kasnije koristilo za izgradnju.

Definisanje pojma pametnog grada, pametnih servisa, uvođenja prekršajnih odredbi za organe koji ne omogućće elektronsko plaćanje poreskih i neporeskih dažbina, kao i uvođenje obaveze čuvanja registara i evidencija u elektronskom obliku predstavljaju najvažnije predloge koje u članovi NALED-a dali u pogledu izmena i dopuna Zakona o elektronskoj upravi.

Obezbeđivanje boljih uslova za zaposlene u Nacionalnom CERT-u, propisivanje obaveze donošenja smernica o informacionoj bezbednosti za državne organe i jedinice lokalne samouprave, omoguććavanje skladištenja podataka jedinica lokalnih samouprava u Državnom data centru u Kragujevcu i usklađivanje sa Zakonom o kritičnoj infrastrukturi su ključni predlozi i inicijative koje je NALED podneo za izmene i dopune Zakona o informacionoj bezbednosti.

Predstavljanjem uporednih praksi drugih država u kojima je uspostavljen i koristi se Digitalni novčanik predstavnici NALED-a su dali svoj doprinos za izmene Zakona o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju, a u cilju dalje harmonizacije nacionalnog propisa sa najnovijom EU Uredbom (2024/1183) o izmeni Uredbe u pogledu uspostavljanja evropskog okvira za digitalni identitet. Izmene ovog zakona će omoguććiti uslugu uspostavljanja Digitalnog novčanika i veću zaštitu ličnih podataka građana.

Ministarstvu nauke, tehnološkog razvoja i inovacija je upućena inicijativa da se kreiraju mere i mehanizmi podrške za unapređenje saradnje između naučnog sektora i privrede. Dodatno, dati su predlozi za unapređenje postojećih sistema podrške u inovacionom ekosistemu Republike Srbije, sa ciljem kontinuiranog razvoja i povećanja konkurentnosti našeg inovativnog sektora. Realizacija predloženih aktivnosti biće realizovana u okviru StarTech projekta, koji NALED sprovodi uz finansijsku podršku kompanije Philip Morris.

NALED je tokom trećeg kvartala ponovio inicijativu ka Ministarstvu zdravlja da se pojednostave postupci uvoza neregistrovanih medicinskih sredstava, koja su namenjena naučnim ili medicinskim istraživanjima, kao i za istraživanje i razvoj. Predložena je izmena Pravilnika o uvozu medicinskih sredstava koja nisu registrovana, kako bi se olakšao uvoz ovih sredstava od strane inovacionih subjekata (naučnoistraživačkih organizacija, startapa i ostalih) koji posluju u oblasti zdravstva.

Višedecenijska inicijativa NALED-a za rešavanje problema netransparentnosti broja, obračuna, visine i naplate neporeskih dažbina pronašla je svoje mesto u prvoj Reformskoj agendi Srbije. Naime, početkom oktobra Vlada Republike Srbije je usvojila Reformsku agendu Srbije, koja predstavlja jedan od četiri stuba

Plana rasta EU za Zapadni Balkan. Među 98 mera, odnosno koraka koji su sastavni deo strateških reformi svoje mesto je našla i reforma parafiskalnih nameta, kojom je predviđeno da najkasnije do kraja 2027. godine bude omogućeno elektronsko plaćanje svih neporeskih i poreskih dažbina. S tim u vezi, NALED je tokom trećeg kvartala, u saradnji sa Ministarstvom finansija i Kancelarijom za ITE, nastavio da aktivno radi na pripremnim aktivnostima za uspešno sprovođenje ove reforme. Više o samoj reformi na linku (str. 59 i 60) https://www.mei.gov.rs/upload/documents/nacionalna_dokumenta/reformska_agenda_rs_2024_2027.pdf

Tokom prva dva kvartala NALED je bio uključen u rad brojnih radnih grupa, a dodatno u trećem kvartalu je učestvovao i u radu 8 novoformiranih radnih grupa/tela:

1. **NOVA:** Radno telo Vlade Republike Srbije – **Koordinaciono telo za suzbijanje sive ekonomije**
2. **NOVA:** Radna grupa Ministarstva pravde za izradu **Akcionog plana za period 2024-2025. godine**, u skladu sa Nacionalnom strategijom za borbu protiv korupcije za period 2024-2028. godine
3. **NOVA:** Radna grupa Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave za izradu **Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o elektronskoj upravi, Predloga izmena Uredbe o načinu rada Portala otvorenih podataka i Predloga izmena Uredbe o bližim uslovima za izradu i održavanje veb prezentacije organa**
4. **NOVA:** Radna grupa Ministarstva finansija za izradu **Nacrta zakona o elektronskim otpremnicama**
5. **NOVA:** Radno telo Vlade Republike Srbije - Izvršni komitet Odbora za organizaciju **Ministarskog samita Globalnog partnerstva za veštačku inteligenciju (GPAI)**
6. **NOVA:** Radna grupa Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture za pripremu **arhitektonskih konkursa i javnih nabavki arhitektonskih usluga**
7. **NOVA:** Radna grupa Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture za pripremu **standarda arhitektonskih usluga**
8. **NOVA:** Radna grupa Republičkog sekretarijata za javne politike za praćenje sprovođenja, analize i reviziju **Programa unapređenja upravljanja javnim politikama i regulatornom reformom za period 2021-2025**
9. Radna grupa Ministarstva informisanja i telekomunikacija za izradu **Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju**
10. Radna grupa Ministarstva nauke, tehnološkog razvoja i inovacija za izradu **Nacrta zakona o veštačkoj inteligenciji Republike Srbije**
11. Radna grupa Ministarstva nauke, tehnološkog razvoja i inovacija za izradu **Strategije razvoja veštačke inteligencije u Republici Srbiji za period 2024-2030. godine**
12. Radna grupa Ministarstva rudarstva i energetike za izradu **Strategije upravljanja mineralnim i drugim geološkim resursima u Republici Srbiji za period 2025-2040. godine sa projekcijama do 2050. godine**

13. Radna grupa Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja za izmenu **Zakona o volontiranju**. Radna grupa se do sada nije sastajala
14. Radna grupa Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja za izradu novog **Zakona o radnim praksama**. Radna grupa se do sada nije sastajala.

PROPISI USVOJENI U III KVARTALU 2024.

Porezi i neporeske dažbine

Od 01. oktobra učesnici u prometu akciznih proizvoda u obavezi su da koriste sistem e-akciza, odnosno centralizovani informacioni sistem kojim upravlja Ministarstvo finansija, a u skladu sa izmenama Zakona o akcizama iz septembra 2023. godine („Službeni glasnik RS“, br. 22/2001, ..., 75/2023). Sistem e-akciza preuzima podatke iz drugih registara koji se vode kod nadležnih organa, kao i podatke u vezi sa akciznim proizvodima i obveznicima akcize i učesnicima u prometu i omogućava korišćenje elektronskog servisa za izdavanje kontrolnih akciznih markica, izdavanje i obnavljanje dozvola za akcizna skladišta, upravljanje poslovnim procesima i komunikaciju između korisnika sistema e-akciza, kao i za evidenciju, čuvanje i obradu podataka u vezi sa kretanjem akciznih proizvoda. Vlada Republike Srbije je krajem septembra donela Uredbu o uslovima, načinu i postupku registracije korisnika sistema e-akciza, sadržini i načinu preuzimanja podataka iz drugih registara koji se vode kod nadležnih organa, kao i podataka u vezi sa akciznim proizvodima, obveznicima akcize i učesnicima u prometu, postupku za upravljanje poslovnim procesima sistema e-akciza i razmeni podataka i informacija između korisnika sistema e-akcize u vezi sa akciznim proizvodima, evidentiranju, čuvanju i obradi podataka u vezi sa kretanjem akciznih proizvoda („Službeni glasnik RS“, br. 78/2024), kojom su detaljno propisani svi elementi vezani za novi sistem. Pozivamo vas da primedbe, pitanja i nedoumice u vezi sistema e-akciza dostavite na mejl adresu n.komsic@naled.rs

U okviru sistema e-akciza uvode se kontrolne akcizne markice sa QR kodom, što je takođe propisano izmenama zakona. Važni elementi ovog novog sistema propisani su Uredbom o izgledu kontrolne akcizne markice, kontrolne akcizne markice sa QR kodom, vrsti podataka na markici, načinu i postupku odobravanja i izdavanja markica, vođenja evidencije o odobrenim i izdatim markicama i obeležavanju akciznih proizvoda kontrolnim akciznim markicama, odnosno kontrolnim akciznim markicama sa QR kodom, kao i vrsti pojedinačnog pakovanja kafe za krajnju potrošnju koje se obeležava kontrolnom akciznom markicom („Službeni glasnik RS“, br. 78/2024), koju je Vlada Republike Srbije donela krajem septembra. **Postupak obeležavanja i skeniranja kontrolnih akciznih markica sa QR kodom otpočeće početkom naredne, 2025. godine.** Novi postupak će omogućiti praćenje akciznih proizvoda, cigareta i duvanskih preradevina koje se pri upotrebi greju ali ne sagorevaju (nesagorevajući duvan), od proizvođača/uvoznika do krajnjeg korisnika

akciznih proizvoda. Na taj način će se sprečiti nelegalna trgovina i nelojalna konkurencija, a kako je potrošnja ovih akciznih proizvoda u konstantnom porastu očekuje se smanjenje obima sive ekonomije u ovoj oblasti i posledično povećanje budžetskih prihoda.

Pored toga, od 01. januara sledeće godine plaćaće se akciza na prirodni gas za krajnju potrošnju koji se koristi kao gorivo za pogon motornih vozila i za grejanje. Uvođenje akcize na prirodni gas za krajnju potrošnju predstavlja korak dalje u harmonizaciji nacionalnih propisa sa odgovarajućom Direktivom EU – Direktiva o oporezivanju energenata i električne energije.

Podsećamo da je izmenama Zakona o elektronskom fakturisanju iz 2023. godine uvedena obaveza elektronskog evidentiranja poreza na dodatu vrednost (PDV) obračunatog u prethodnoj fazi prometa, odnosno plaćenog pri uvozu dobara od 01. oktobra 2024. godine. Poreski obveznici kojima je poreski period septembar 2024. godine su trebali da do 10. oktobra elektronski evidentiraju prethodni PDV u sistemu efaktura. Prema poslednjim raspoloživim informacijama, Ministarstvo finansija je najavilo da će, iz tehničkih razloga, elektronsko evidentiranje u sistemu e-faktura započeti od poreskih perioda koji počinju 01. oktobra. Poreski obveznici kojima je poreski period kalendarsko tromesečje (oktobar-decembar 2024. godine) imaju obavezu elektronskog evidentiranja PDV-a obračunatog u prethodnoj fazi prometa do 10. januara 2025. godine.

Mesečna taksa za javne medijske servise (RTS i RTV) od 01. avgusta ove godine povećana je za 50 dinara i iznosi 349 dinara, u skladu sa izmenom Zakona o privremenom uređivanju načina naplate takse za javni medijski servis („Službeni glasnik RS“, br. 112/2015, ...,64/2024). Povećanje mesečnog iznosa takse izvršeno je uzimajući u obzir porast svih troškova poslovanja javnih medijskih servisa izazvanih makroekonomskim kretanjima i globalnom ekonomskom situacijom u prethodnim godinama, s obzirom da ranije važeći mesečni iznos takse u visini od 299 dinara nije menjan od 2020. godine.

Zahvaljujući ostvarenoj makroekonomskoj stabilnosti, održivim javnim finansijama kao i sprovedenim brojnim reformama Republika Srbija je početkom oktobra dobila investicioni rejting. Agencija za ocenu kreditnog rejtinga „S&P“ Global Ratings povećala je kreditni rejting Republike Srbije na investicioni, na nivou „BBB-“, sa stabilnim izgledima za njegovo dalje poboljšanje. Dobijanje investicionog kreditnog rejtinga dovešće do direktnog smanjenja troškova zaduživanja države na međunarodnom tržištu, a očekujemo da na posredan način stimuliše strane direktne investicije u zemlji kroz smanjenje percipiranog rizika zemlje.

Zahvaljujući merama iz Programa za suzbijanje sive ekonomije, njen udeo u BDP-u je, prema procenama, tokom prethodne decenije smanjen za oko 8% procentnih poena (sa 29% u 2013. na 21% u 2023). NALED je kroz predloge Saveza za fer konkurenciju 2014. inicirao aktivnosti usmerene ka suzbijanju sive ekonomije i dao značajan doprinos ovom procesu, učestvujući u radnim grupama i državnim telima koja su se bavila

ovim problemom. Zahvaljujući implementaciji mera iz Programa, ekonomske aktivnosti u vrednosti od 6 milijardi evra prevedene su iz sive zone u legalne tokove tokom prethodne decenije.

Radno pravo, inovacije i preduzetništvo

Od 2025. godine minimalna, neto cena rada po radnom času iznosiće 308 dinara, što predstavlja povećanje za 13,7% u odnosu na 2024. godinu, u skladu sa Odlukom Socijalno-ekonomskog saveta Republike Srbije („Službeni glasnik RS“, br. 74/2024), koja je doneta krajem avgusta ove godine. Sa ovim uvećanjem, prosečna minimalna neto zarada će u narednoj godini iznositi 53.592 dinara što predstavlja povećanje za 6.438 dinara u odnosu na tekuću godinu, u kojoj iznosi 47.154 dinara (minimalna cena rada po radnom času bez poreza i doprinosa je 271 dinar).

Novi Zakon o radnom angažovanju preko platformi za domaće i strane korisnike čije je usvajanje predviđeno Četvrtim Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina EU (NPAA) za period 2022-2025. godine, tokom trećeg kvartala, **nije donet**.

U cilju stimulisanja žena preduzetnica koje se bave proizvodnjom prehrambenih proizvoda u seoskom području, Vlada Republike Srbije donela je Uredbu o utvrđivanju Programa podrške za razvoj preduzetništva žena na selu u 2024. godini ("Službeni glasnik RS", br. 58/2024). Program podrške je namenjen mikro privrednim društvima čiji je osnivač i zakonski zastupnik žena i preduzetnica, koja proizvodi prehrambene proizvode a svoju delatnost obavlja u seoskom području. Program obuhvata dodelu bespovratnih finansijskih sredstava koja se mogu iskoristiti za nabavku nove opreme za skladištenje, prerađivanje i pakovanje poljoprivrednih proizvoda i/ili za nabavku repromaterijala čiji troškovi nabavke mogu da učestvuju do 25% u strukturi ukupnog ulaganja za koja se potražuju sredstva Programa. Maksimalan iznos odobrene bespovratne podrške ne može biti veći od 500.000 dinara, niti manji od 300.000 dinara.

Uputstvo o načinu sprovođenja Programa, konkursna dokumentacija kao i informacije o uslovima prijave, objavljeni su na internet stranici Ministarstva privrede: www.privreda.gov.rs i Portalu preduzetništva: www.preduzetnistvo.gov.rs

Domaćim i stranim pravnim licima, koja se bave istraživanjem i razvojem omogućen je zakup kancelarijskog i laboratorijskog prostora u BIO4 Kampusu, raspisivanjem Javnog poziva za iskazivanje interesovanja za iznajmljivanje prostora u BIO4 kampusu. Predmet javnog poziva je prikupljanje pisama o zainteresovanosti domaćih i stranih pravnih lica koja imaju nameru da zakupe odgovarajući prostor u BIO4 Kampusu, kako bi sa njima realizovali ugovore o zakupu. Javni poziv je namenjen pravnim licima koja se, lokalno ili u okviru povezanog stranog pravnog lica, bave istraživanjem i razvojem u oblastima kompatibilnim sa oblastima delovanja BIO4 Kampusu (biomedicine, biotehnologije, bioinženjeringa,

primene veštačke inteligencije u medicini i poljoprivredi, zaštiti životne sredine i očuvanju biodiverziteta). Pismo o zainteresovanosti treba da sadrži specifikaciju potrebne veličine kancelarijskog i laboratorijskog prostora, kao i eventualnih specifičnosti prostora koje su neophodne za obavljanje delatnosti. Kompanije koje dostave pismo zainteresovanosti za zakup više od 3.000 kvadratnih metara prostora biće pozvane radi konsultacija o potencijalnoj izgradnji posebnog objekta za njihove potrebe. Prijave se podnose isključivo elektronski na adresu office@bio4.rs, a rok za dostavljanje prijave nije vremenski ograničen.

NALED je predložio izmenu Pravilnika o uvozu medicinskih sredstava koja nisu registrovana kroz ponovljenu inicijativu upućenu Ministarstvu zdravlja sa ciljem pojednostavljenja postupka uvoza ovih sredstava od strane inovacionih subjekata (naučnoistraživačkih organizacija, startapa i ostalih) koji posluju u oblasti zdravstva. Naime, Pravilnik je izmenjen 2018. godine kako bi se omogućio pojednostavljen postupak po zahtevu inovativnih kompanija i naučnoistraživačkih organizacija za uvoz neregistrovanog medicinskog sredstva, u cilju naučnih istraživanja i razvoja inovativnih proizvoda. Međutim, u praksi se ova izmena ne primenjuje, usled restriktivnog tumačenja da je u pitanju izuzetak od uobičajene procedure. Time se otežava rad inovacionih subjekata koji posluju u oblasti zdravstva. Predloženo je da se izmenom Pravilnika omogući naučnoistraživačkim organizacijama, inovativnim subjektima i subjektima inovacione infrastrukture da po pojednostavljenom postupku neposredno uvoze neregistrovana medicinska sredstva koja su namenjena naučnim ili medicinskim istraživanjima, kao i za istraživanje i razvoj.

Digitalizacija

U toku trećeg kvartala započeo je rad na izmenama i dopunama nekih od ključnih propisa u ovoj oblasti, poput Zakona o elektronskoj upravi, Zakona o informacionoj bezbednosti i Zakona o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju.

Korišćenje video identifikacije prilikom izdavanja sredstva elektronske identifikacije osnovnog i srednjeg nivoa pouzdanosti omogućeno je izmenama Uredbe o bližem uređenju uslova koje moraju da ispune šeme elektronske identifikacije za određene nivoe pouzdanosti („Službeni glasnik RS“, br. 60/2018, 68/2024). Za izdavanje sredstva elektronske identifikacije visokog nivoa pouzdanosti, fizičko prisustvo i dalje ostaje neophodan uslov. NALED je, kako smo izvestili u prethodnom izveštaju, organizovao konsultativni okrugli sto za članove Saveza za eUpavu sa ciljem predstavljanja nacрта ovog propisa, na kome su članovi predstavili svoje predloge za unapređenje teksta Uredbe. Jedan od ključnih predloga članova – korišćenje ličnih karti stranih državljana koje se koriste kao putne isprave za ulazak u Srbiju (lične karte Albanije, Severne Makedonije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine) za identifikaciju prilikom izdavanja sredstva elektronske identifikacije – jeste prihvaćen, jer su Uredbom ova dokumenta prepoznata kao javne isprave

koje se mogu koristiti prilikom provere identiteta, ali samo ukoliko ispunjavanju nacionalne i međunarodne tehničke standarde.

NALED je prepoznat kao partner u sprovođenju 17 aktivnosti novousvojenog Akcionog plana u okviru Strategije razvoja sistema elektronskih komunikacija u Republici Srbiji do 2027. godine („Službeni glasnik RS“, br. 70/2024). Nakon što je sprovedena javna rasprava tokom juna i jula, polovinom avgusta Vlada je usvojila ovaj strateški dokument u oblasti elektronskih komunikacija. Neke od ključnih aktivnosti koje zahtevaju učešće NALED-a su: priprema Zakona o širokopojasnoj komunikacionoj infrastrukturi i Uredbe o utvrđivanju instrumenata za smanjenje bezbednosnih rizika povezanih sa uvođenjem mobilnih mreža 5G, izrada Smernica za razvoj mreža vrlo visokog kapaciteta i u horizontalnom usklađivanju sa propisima Evropske unije, u domenu zaštite životne sredine koji se odnose na postavljanje baznih stanica. Pored toga što je bio deo uže i stručne radne grupe za izradu ovog dokumenta, NALED-a je pružio podršku Ministarstvu informisanja i telekomunikacija u izradi ex-ante analize Strategije.

NALED je prepoznat i kao partner u sprovođenju 15 aktivnosti novog Akcionog plana za realizaciju Strategije razvoja informacionog društva i informacione bezbednosti u Republici Srbiji od 2021. do 2026. godine, za period od 2024. do 2026. godine („Službeni glasnik RS“, br. 70/2024). Od aktivnosti naročito se ističu: donošenje novog Zakona o informacionoj bezbednosti, izrada podzakonskih akata Zakona o informacionoj bezbednosti, izrada Smernica za postupanje u slučaju incidenata koji su visokog i veoma visokog nivoa opasnosti, unapređenje institucionalnog okvira za informacionu bezbednost, kao i uvođenje video identifikacije na daljinu kao metode provere za izdavanje šeme elektronske identifikacije. NALED je takođe pružio podršku Ministarstvu informisanja i telekomunikacije u izradi ex-ante analize Akcionog plana.

Definisanje pojma pametnog grada, čuvanje softverskih rešenja, registara i evidencija u klauđu (eng. cloud) i uvođenje prekršajne odredbe za neuspostavljanje mogućnosti elektronskog plaćanja samo su neke od najznačajnijih izmena koje je predložio NALED, a koje su predviđene Nacrtom zakona o elektronskoj upravi. Glavni razlog izmena postojećeg Zakona o eUpravi tiče se potrebe usklađivanja Zakona, kao i Uredbe o načinu rada Portala otvorenih podataka, sa EU direktivom (2019/1024) o ponovnoj upotrebi podataka javnog sektora i bolje primene Zakona zbog novih tehnoloških i regulatornih okolnosti. NALED je dostavio predlog članovima Radne grupe za izmene i dopune Zakona o elektronskoj upravi, kojim se definiše pojam pametnog grada, pametnih servisa, kao i predlog člana/odredbe čime se stvara osnov za donošenje podzakonskog akta kojim će se ova oblast bliže urediti. NALED je, pored toga, predložio i uvođenje prekršajnih odredbi za organe koji ne omoguće elektronsko plaćanje taksu, naknada i drugih poreskih i neporeskih nameta, čime se organi obavezuju da, ukoliko usluge pružaju u elektronskom obliku, omoguće i elektronsko plaćanje. Ovaj predlog je deo šire inicijative koji se odnosi na omogućavanje elektronskog plaćanja svih poreskih i neporeskih dažbina (više u delu Inicijative NALED-a). Treći ključan predlog NALED-a,

koji je takođe prihvaćen, ticao se uvođenja obaveze čuvanja registara i evidencija u elektronskom obliku na klad infrastrukтури Kancelarije za IT i eUpravu ili sopstvenoj klad infrastrukтури, ali koja mora da se nalazi u Republici Srbiji i za koju organ mora da obezbedi licence.

Uspostavljanje Kancelarije za informacionu bezbednost, podela operatora IKT sistema od posebnog značaja na prioritetne i važne, detaljniji opis postupanja u slučaju incidenta različitih nivoa opasnosti i usklađivanje sa EU Direktivom (2022/2555) o merama za visok zajednički nivo sajber bezbednosti (NIS 2 direktiva) glavne su novine koje donosi novi **Nacrt zakona o informacionoj bezbednosti**. NALED je, nakon konsultacija sa članovima i učesća na okruglom stolu, dostavio svoje predloge za unapređenje teksta zakona. Ključni predlozi se odnose na obezbeđivanje istih ili boljih uslova zaposlenih u Nacionalnom CERT-u u budućem telu – Kancelariji za informacionu bezbednost, zatim usklađivanje sa **Zakonom o kritičnoj infrastrukturi**, uvođenje socijalne inkluzije i rodne ravnopravnosti kao jednog od načela zakona, obavezu donošenja smernica o informacionoj bezbednosti za državne organe i lokalne samouprave i obavezu pohađanja obuka iz ove oblasti, kao i na adekvatnu pripremu zaposlenih u državnim institucijama za primenu zakona. NALED je takođe predložio da se u Nacrtu zakona pronađe osnov za omogućavanje skladištenja podataka jedinica lokalnih samouprava u Državnom data centru u Kragujevcu. Nacrt zakona je prošao javnu raspravu i očekuje se da do kraja godine bude usvojen od strane Vlade Republike Srbije, dok bi Narodna Skupština Republike Srbije o njemu trebala da odlučuje tokom prolećnog zasedanja.

Usluga uspostavljanja Digitalnog novčanika i veća kontrola nad deljenjem ličnih podataka građana biće omogućena izmenama **Zakona o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju**. Ministarstvo informisanja i telekomunikacija započelo je rad na izmeni ovog propisa radi usklađivanja sa najnovijom **EU Uredbom (2024/1183) o izmeni Uredbe u pogledu uspostavljanja evropskog okvira za digitalni identitet**. NALED je član Radne grupe nadležnog ministarstva i daje aktivan doprinos sinhronizaciji našeg Zakona i evropskog propisa, kroz predstavljanje uporednih praksi drugih država u kojima je uspostavljen i koristi se Digitalni novčanik. Ideja Digitalnog novčanika jeste da građani u elektronskom obliku, na svom mobilnom telefonu, imaju pristup svojim ličnim dokumentima. Građani bi trebalo da imaju pristup podacima u elektronskom obliku na aplikaciji i da odaberu one podatke koje će deliti sa određenom institucijom prilikom identifikacije pred organima javne uprave i drugim telima.

Uvezivanje sistema e-Otpremnica i e-Faktura, ograničenje procesa označavanja akciznih proizvoda na posebne oznake u otpremnici, a ne u sistemu, kao i jasnije definisanje procesa slanja elektronskih otpremnica glavni su predlozi članova NALED-a na novi **Nacrt zakona o elektronskim otpremnicama**. Pored toga, članovi su predložili i da se uvede testni period za krajnje korisnike, pre početka primene zakona koji je planiran za 1. oktobar 2027. godine. Tokom trećeg kvartala NALED je učestvovao u radu radne grupe koja je radila na izradi Nacrta zakona, dok je zakon bio na javnoj raspravi tokom septembra. Jedna od

višegodišnjih NALED-ovih inicijativa u Sivoj knjizi jeste regulisanje pitanja elektronskih otpremnica, budući da se trenutno rešenje koje je predvideo Zakon o trgovini ne primenjuje u praksi. Najavom usvajanja Zakona i uspostavljanja sistema eOtpremnica ova preporuka bi mogla biti rešena u potpunosti.

Uvođenje 5G mreže u Srbiji trebalo bi da bude započeto usvajanjem Predloga pravilnika o minimalnim uslovima za izdavanje pojedinačnih dozvola za korišćenje radiofrekvencijskog spektra na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja u radiofrekvencijskim opsezima 694-790 MHz, 880-915/925-960 MHz, 1710-1780/1805-1875 MHz, 1920-1980/2110-2170 MHz, 2500-2690 MHz i 3400-3800 MHz, koji je od septembra na javnim konsultacijama.

NALED je u ovom periodu bio i član Radne grupe za izradu Nacrta zakona o veštačkoj inteligenciji, koja ima za cilj da regulatorno uredi oblast veštačke inteligencije, a po uzoru na EU AI Act.

Četvrtim Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina EU (NPAA) za period 2022-2025. godine predviđeno je usvajanje izmena i dopuna Zakona o elektronskoj upravi tokom prvog tromesečja. Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave je tokom jula započelo rad na izmenama i dopunama ovog zakona, a očekuje se da do kraja godine bude i usvojen.

Javne nabavke

U cilju daljeg razvoja i jačanja održivog i pravičnog sistema javnih nabavki Vlada Republike Srbije je 9. avgusta 2024. godine usvojila Program razvoja javnih nabavki u Republici Srbiji za period 2024-2028. godine („Službeni glasnik RS“, br. 68/2024). Kao posebni ciljevi Programa navedeni su povećanje ekonomičnosti i konkurentnosti; šira primena ekološkog i socijalnog aspekta i tehnika i instrumenata u javnim nabavkama kao i smanjenje rizika od neregularnosti u javnim nabavkama. NALED je, prilikom izrade Programa, pružio podršku Kancelariji za javne nabavke preko projekta „Javne nabavke i dobro upravljanje za veću konkurentnost“, koji je podržan od strane Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (Sida).

Imovina, investicije i energetika

Zaštita životne sredine, veća sigurnost snabdevanja uz povećanje učešća čistih izvora energije predstavljaju glavne ciljeve Integrisanog nacionalnog energetskeg i klimatskog plana Republike Srbije za period do 2030. godine sa vizijom do 2050. godine („Službeni glasnik RS“, br. 70/2024), koji je Vlada donela polovinom avgusta. Integrisani plan stavlja težište na ulaganja u obnovljive izvore energije - npr. planirano je postavljanje oko 3,5 gigavata novih elektrana na energiju sunca i vetra na mreži do 2030. godine, što znači da će se skoro svaki drugi megavat-sat proizvedene električne energije obezbeđivati iz čistih izvora. Mere predviđene ovim planom uključuju, između ostalog, intenzivna ulaganja u povećanje energetske efikasnosti

u svim sektorima, veće korišćenje obnovljivih izvora energije za grejanje i hlađenje i postepenu elektrifikaciju saobraćaja.

Nakon ukidanja 2022. godine, odlukom Ustavnog suda od 11.07.2024. godine na snazi je ponovo Uredba o utvrđivanju Prostornog plana područja posebne namene za realizaciju projekta eksploatacije i prerade minerala jadarita "Jadar". Navedenu odluku Ustavnog suda Vlada Republike Srbije je operacionalizovala usvajanjem Uredbe o primeni Uredbe o utvrđivanju Prostornog plana područja posebne namene za realizaciju projekta eksploatacije i prerade minerala jadarita "Jadar" („Službeni glasnik RS“, br. 60/2024).

Za novčane pozajmice fizičkih lica u iznosu od 10.000 evra i više uvodi se obaveza sačinjavanja ugovora o zajmu u formi javnobeležničke isprave Predlogom zakona o javnom beležništvu, koji je Vlada usvojila sa ciljem povećanja finansijske discipline i pravne sigurnosti. Budući da do sada za fizička lica nije postojala obaveza sačinjavanja ugovora o zajmu u novcu u formi javnobeležničke isprave, većina ovakvih transakcija bila je nevidljiva za kontrolni aparat tokova novca. Javni beležnici će po novom zakonskom rešenju, kao nosioci javnih ovlašćenja, potvrđivanjem ovih ugovora, privatne isprave prevoditi u javne, pri čemu će biti uspostavljen i registar takvih ugovora radi kontrole i uvida Uprave za sprečavanje pranja novca, u realnom vremenu. Drugim rečima, javni beležnik će imati obavezu da overeni prepis ugovora odmah dostavi Upravi za sprečavanje pranja novca, preko novouspostavljenog registra, kao i da u registar o ugovorima o zajmu novca upiše identifikacione podatke o zajmodavcu, zajmoprimcu, kao i o iznosu zajma, roku vraćanja i valuti novca.

Članovi 12a. i 29a. kojima je uveden institut „nacionalnog upravljača komunalnom infrastrukturom“ i program izgradnje komunalne infrastrukture predstavljaju glavnu novinu Predloga zakona o komunalnim delatnostima, koji je Vlada usvojila početkom septembra. Time je data mogućnost jedinicama lokalne samouprave da prenesu ovlašćenja za obavljanje komunalnih delatnosti na Vladu Republike Srbije i mogućnost Vlade da izabere „nacionalnog upravljača komunalnom infrastrukturom“ za jednu ili više komunalnih delatnosti. Očekuje se da će primena zakona obezbediti viši kvalitet u pružanju komunalnih usluga, da će biti olakšano poveravanje obavljanja delatnosti i udruživanje jedinica lokalne samouprave radi zajedničkog obavljanja pojedinih delatnosti ili nekog njenog dela. Ovom prilikom bismo posebno ukazali na nedorečenost člana 12a. koji nije bio deo javne rasprave već je naknadno dodat. Smatramo da se institut “nacionalni upravljač” mora opširnije i detaljnije regulisati i to preciziranjem odredbi postojećeg Predloga zakona ili donošenjem posebnog zakona. Posebnim zakonom treba definisati kako sam pojam, tako i metodologiju izbora nacionalnog upravljača komunalnom infrastrukturom od strane Vlade za jednu ili više komunalnih delatnosti, uključujući i izbor nacionalnog upravljača u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje javno-privatno partnerstvo i koncesija. Pored toga, potrebno je definisati obaveznu sadržinu odluka jedinica lokalne samouprave, način, postupak i kriterijume za izbor nacionalnog upravljača, njegova prava i

obaveze, prava i obaveze jedinica lokalne samouprave po izvršenom izboru, kao i druga pitanja od značaja za upravljanje jednom ili više komunalnih delatnosti.

Predloženim izmenama zakona razgraničena je nadležnost republičkih i opštinskih/gradskih komunalnih inspektora, a predviđeno je i uvođenje metodologije za utvrđivanje cena komunalnih usluga, u cilju donošenja odluke o promeni cena pod istim metodološkim principima i pravilima. Pored ovih značajnih novina, izdvajamo i član 9a. kojim se definiše da i privredni subjekti mogu obavljati komunalnu delatnost ako ispune uslove koje propisuje ministar nadležan za komunalne delatnosti. Dodatno član 9b. bliže definiše jurisdikcije sakupljanja opasnog otpada kao i sakupljanje i transport neopasnog ambalažnog otpada. Napominjemo da je neophodno, u slučaju postojanja dozvole, koju izdaje nadležni organ, za pravna lica i/ili preduzetnike za obavljanje ove delatnosti, precizirati uslove i jasne kriterijume za odabir istih kada više njih poseduje dozvolu odgovarajuće sadržine. Očekuje se da predlog Zakona bude usvojen od strane Narodne skupštine Republike Srbije do kraja godine.

Određivanje maksimalne vrednosti kamatnih stopa, uvođenje i posebne, niže stope zatezne kamate, kao i zaključenje ugovora o finansijskim uslugama u elektronskoj formi predviđeno je Nacrtom novog Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga. Određivanje maksimalne vrednosti kamatnih stopa predviđeno je uz uvažavanje trenutnih tržišnih uslova, pri čemu bi maksimalna vrednost zavisila od vrednosti referentnih kamatnih stopa Narodne banke Srbije i drugih centralnih banaka, kao i prosečnih tržišnih kamatnih stopa. Pored ograničenja kamatnih stopa za sve kreditne proizvode, predviđeno je uvođenje i posebne, niže stope zatezne kamate koja bi se primenjivala na novčane obaveze u docnji korisnika – fizičkih lica, a ta stopa bi se koristila i za ograničenje efektivne kamatne stope kod novoodobrenih kredita. Dalje, predviđeno je se da se ugovor o finansijskim uslugama (pored pisane) može zaključiti i u elektronskoj formi, a da se, pored svojeručnog potpisa odnosno kvalifikovanog elektronskog potpisa, može koristiti i dvofaktorska autentifikacija (do vrednosti ugovora o finansijskoj usluzi od 1,2 miliona dinara, odnosno kod ugovora o depozitu na daljinu do vrednosti od 2,4 miliona dinara). Ugovor se svojeručno ne mora potpisati samo na papiru, već se to može učiniti i na tabletu ili nekom drugom sličnom uređaju, kao trajnom nosaču podataka. U slučaju nemogućnosti otplate stambenog kredita, banka je obavezana da korisniku ponudi da u određenom roku, koji ne može biti kraći od dva meseca, sam proda nekretninu i iz prodajne cene vrati dug banci. Na kraju, posredovanje pred Narodnom bankom Srbije je, po sadržini ovlašćenja posrednika, u suštini pretvoreno u mirenje (eng. conciliation), u smislu da posrednik (kao i medijator u postupku mirenja) sada može da daje određene predloge za rešenje spornog odnosa i aktivno podstiče strane da prihvate to rešenje ili da daju određenu alternativu tom predlogu.

Supervizorska funkcija Narodne banke Srbije dodatno je ojačana uvođenjem novog instrumenta „prikrivene kontrole” Nacrtom Zakona o bankama. Naime, radi dodatnog unapređenja kontrole

zakonitosti poslovanja banke, u oblasti zaštite korisnika finansijskih usluga, lice koje je ovlašćeno da vrši kontrolu istu vrši prikriveno obraćajući se banci kao korisnik finansijskih usluga. Dodatno, uvodi se supervizorski sporazum u okviru kontrolnog postupka i precizira se proces supervizorske procene. Nacrt izmena i dopuna zakona izrađen je u cilju daljeg jačanja okvira za poslovanje banaka u segmentima korporativnog upravljanja, upravljanja rizicima kojima je banka izložena, procesa interne procene adekvatnosti kapitala i likvidnosti banke, kao i objavljivanja podataka.

Ukidanje zabrane gradnje nuklearnih elektrana predstavlja jednu od ključnih novina Nacrta za izmenu Zakona o energetici, koji je bio na javnoj raspravi u periodu avgust-septembar. Pored toga, Nacrtom izmena i dopuna Zakona predviđeno je i uređivanje balansnog tržišta, mogućnost da krajnji kupci postanu aktivni kupci i da sklapaju ugovore sa promenljivom cenom, kao i uvođenje sertifikacije instalatera postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije.

Od sredine jula, na portalu eUprave, privrednicima su dostupni novi digitalni servisi za izdavanje dozvola u oblasti energetike i zaštite životne sredine. U pitanju je digitalizacija 27 usluga iz nadležnosti Ministarstva rudarstva i energetike, pre svega onih koje se odnose na obnovljive izvore energije koji će privrednicima omogućiti efikasnije dobijanje neophodnih dozvola i saglasnosti.

Od jula, evidencija Republičkog geodetskog zavoda o objektima koji nisu upisani u katastar nepokretnosti je javno dostupna i besplatna za sve građane na digitalnoj platformi GeoSrbija na linku <https://portal.rgz.gov.rs/rgz-portal/map>.

Memorandum o razumevanju Evropske unije i Republike Srbije o strateškom partnerstvu o održivim sirovinama, lancima proizvodnje baterija i električnim vozilima je potpisan u julu, u okviru Samita o kritičnim sirovinama koji je održan u Beogradu. Cilj partnerstva je da podrži razvoj novih lokalnih industrija i visokokvalitetnih radnih mesta duž lanca vrednosti električnih vozila, uz puno poštovanje visokih ekoloških i društvenih standarda. Partnerstvo takođe pruža okvir za javno-privatno angažovanje na više nivoa između institucija i tela EU, industrijskih aktera, poslovnih udruženja, socijalnih partnera, predstavnika civilnog društva, relevantnih ministarstava zainteresovanih država članica i Srbije, javnih organizacija, finansijskih institucija i investitora.

Izmenama Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja očekuje se rešenje problema masovne zloupotrebe ovog prava. Naime, Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave je u septembru pokrenulo postupak izmena i dopuna ovog zakona. Nakon uklanjanja instituta "zloupotreba prava" iz prošlog zakona, kao i nakon promene stava Ustavnog suda u pogledu naknade troškova zastupanja u postupku po žalbi (iz juna 2022. godine), došlo je do sistemske i masovne zloupotrebe predmetnih zahteva, što se u prethodnom periodu izuzetno loše odrazilo na budžete manjih lokalnih

samouprava, ali i državnih organa i institucija, odnosno na ukupan budžet Republike Srbije, u slučajevima kada cilj zahteva nije bio dolaženje do informacije od javnog značaja već pokretanje upravnog postupka i sa njim povezanih sudskih troškova koji bi bili nadoknađeni strani koja je pokrenula postupak.

Tokom avgusta su okončane konsultacije o nacrtu dokumenata koje je pripremio Republički zavod za statistiku - Nova nacionalna klasifikacija delatnosti (KD2025), Zakon o klasifikaciji delatnosti, Uredba o klasifikaciji delatnosti i Metodologija primene Klasifikacije delatnosti. U narednom periodu očekuje se sprovođenje javne rasprave o predloženim nacrtima.

U avgustu su predstavnici NALED-a podneli inicijativu Ministarstvu privrede za sprovođenje budućih aktivnosti na otklanjanju administrativnih barijera u poslovanju i omogućavanju ekonomičnijeg i efikasnijeg poslovanja u Republici Srbiji davanjem predloga:

- Usmerenih na **podršku preduzetništvu i inovacijama u privredi;**
- **Ponude istraživačkih kapaciteta NALED-a**, tzv. metod „stalnih ispitanika“, koji u kratkom roku, na reprezentativnom uzorku može obezbediti odgovore privrede na kratke upite ili dostaviti mišljenja privrede na nacрте propisa;
- **Za uređenje oblasti zanatstva**, usvajanjem posebnog zakona o zanatstvu ili zakona kojim se uređuje podsticanje razvoja preduzetništva;
- **Da se kroz autentično tumačenje Narodne skupštine spreči oduzimanja privatne svojine od vlasnika** primenom spornog člana 95. ranije važećeg Zakona o zadrugama;
- **Za izmene Zakona o stečaju** kojima bi se smanjili troškovi, skratilo trajanje postupka i povećala transparentnost prilikom angažovanja trećih lica;
- **Da se propiše obaveza sprovođenja postupka javnog nadmetanja preko Portala e-Aukcija i za postupke vansudskog namirenja na pokretnim stvarima i pravima** uz odgovarajuće izmene zakonske regulative;
- **Za unapređenje pristupa države finansiranju malih i srednjih preduzeća od strane poslovnih banaka**, što bi trebalo da se realizuje u saradnji jedinica lokalne samouprave i institucija kao što su Fond za razvoj Republike Srbije i Garancijski fond AP Vojvodine.

Nijedan od pet propisa čije je usvajanje tokom trećeg kvartala predviđeno Četvrtim Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina EU (NPAA) za period od 2022-2025. godine nije donet. U pitanju su jedan zakon i četiri podzakonska akta u oblasti imovine, investicija i energetike: izmene Zakona o planiranju i izgradnji, Uredba o metodologiji za određivanje cena pristupa javnoj železničkoj infrastrukturi i pružanja usluga, izmene Pravilnika o rečnim informacionim servisima, izmene Pravilnika o energetske efikasnosti zgrada i izmene Pravilnika o uslovima, sadržini i načinu izdavanja sertifikata o energetske

svojevremeno zgrada.

Hrana i poljoprivreda

Povećan je iznos sredstava za mere ruralnog razvoja i podsticaja za diversifikaciju dohotka i unapređenje kvaliteta života u ruralnim područjima izmenom Uredbe o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2024. godini („Službeni glasnik RS“, br. 3/2024, ..., 78/2024). Sredstva opredeljena za mere ruralnog razvoja povećana su za 17 miliona dinara i iznose 3,052 milijardi dinara, dok su sredstva za diversifikaciju dohotka i unapređenje kvaliteta života u ruralnim područjima povećana za 39 miliona dinara, tako da sada iznose 309 miliona dinara.

Od 1. septembra 2024. godine, maloprodajne cene brašna tip T-400 i T-500 ograničene su na 54,99 dinara i 49,99 dinara po kilogramu, respektivno u skladu sa Uredbom o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica („Službeni glasnik RS“, br. 73/2024). Maksimalna količina brašna T-400 i T-500 koju trgovac na malo može da proda potrošaču u pojedinačnoj kupovini je 5 kilograma. Uredba će biti na snazi do 28. februara 2025. godine.

Nisu prihvaćeni predlozi članova Saveza za hranu i poljoprivredu za unapređenje Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Naime, predlog je da se za kvalitetne priplodne krave ukine gornji limit koji je podzakonskim aktom propisan na maksimalnih 300 grla. Na ovaj način bi se dodatno uticalo na povećanje stočnog fonda jer bi se gazdinstvima koja imaju više od 300 grla omogućilo da ostvaruju podsticaje i šire svoju proizvodnju. Predloženo je da se ova izmena inkorporira i u Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na podsticaje u stočarstvu za kvalitetna priplodna grla. Komentari su predstavljeni i državnoj sekretarki Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Liviji Pavićević, na okruglom stolu u okviru javne rasprave, koja je trajala do 24. septembra, međutim predlozi nisu usvojeni.

Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede poslat je dopis sa prioritetima iz oblasti hrane i poljoprivrede i predloženo je održavanje sastanaka. Prioriteti navedeni u dopisu odnose se na strateške i programske dokumente u oblasti poljoprivrede, ruralnog razvoja i prehrambene industrije, zatim digitalizaciju u oblasti poljoprivrede, razvoj održive, regenerativne i organske poljoprivrede i otklanjanje barijera u međunarodnom prometu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.

Tokom trećeg kvartala, održana su dva sastanka sa predstavnicima Ministarstva i nadležnih organa. Na prvom sastanku, državnoj sekretarki Ivani Popović, NALED je predstavio EIT Food Hub u Srbiji i prioritete Saveza za hranu i poljoprivredu. U saradnji sa Poljoprivrednim fakultetom u Novom Sadu, NALED kao EIT Food Hub sprovodi niz aktivnosti u cilju podrške inovacionom ekosistemu u oblasti poljoprivrede i okuplja

sve reprezentativne učesnike iz sektora. Na drugom sastanku, u okviru posete Savezu pčelarskih organizacija Srbije (SPOS) u Aleksincu, koja je član Saveza za hranu i poljoprivredu, Ministru poljoprivrede, šefici kabineta i pomoćnici za međunarodnu saradnju i v.d. direktoru Uprave za veterinu, predstavljeni su prioriteta Saveza za hranu i poljoprivredu, kao i reforme koje su nominovane u Sivoj knjizi 16.

Nijedan od 12 podzakonskih akata u oblasti hrane i poljoprivrede predviđenih kroz NPAA nije usvojen tokom trećeg kvartala. Naime, Četvrtim Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina EU (NPAA) za period od 2022-2025. godine, predviđeno je usvajanje 12 pravilnika u trećem kvartalu, od kojih kao najznačajnije izdvajamo: Pravilnik o kontroli i sertifikaciji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda sa oznakom ZIP, ZGO i GTS, Pravilnik o utvrđivanju pravila u pogledu modela sertifikata za zdravlje životinja, modela službenog sertifikata i modela sertifikata za zdravlje životinja/službenih sertifikata za ulaz u Uniju i kretanje unutar Unije pošiljki određenih kategorija životinja i roba, i službenu sertifikaciju takvih sertifikata i Pravilnik o utvrđivanju uslova za zdravlje životinja i javno zdravlje, kao i uslova za izdavanje veterinarskog sertifikata za uvoz sirovog mleka i proizvoda od mleka namenjenih za ishranu ljudi.

Zdravstvo

NALED je tokom trećeg tromesečja 2024. godine, u koordinaciji i saradnji sa članovima Saveza za zdravstvo i AmCham-om definisao preporuke za izmenu Pravilnika o kliničkom ispitivanju lekova u humanoj medicini i uputio inicijativu Ministarstvu zdravlja da predloži budu predstavljeni radnoj grupi koja će raditi na izmenama i dopunama Pravilnika, sa ciljem unapređenja procesa i omogućavanja sprovođenja većeg broja kliničkih ispitivanja u Srbiji.

U trećem kvartalu NALED je koordinisao izradu dokumenta za Ministarstvo zdravlja sa preporukama za unapređenje zdravstvenih informacionih sistema (ZIS) u Srbiji. Preporuke su definisane polazeći od rezultata dobijenih SOCI analizom, sprovedenom tokom drugog kvartala ove godine, sa ciljem procene trenutnog i željenog stanja ZIS-a u Srbiji. Procena stepena zrelosti ZIS-a je sprovedena na osnovu metodologije „Stepeni kontinuiranog unapređenja zdravstvenih informacionih sistema“ – SOCI metod, koji se sastoji od procene stanja ZIS-a u pet glavnih domena: Liderstvo i upravljanje ZIS-om; Menadžment ZIS-om i radna snaga; Infrastruktura ZIS-a i informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT); Standardi i interoperabilnost ZIS-a i Kvalitet i upotreba podataka u ZIS-u. Stepenn razvijenosti svake podkomponente je procenjivan na kontinuumu od tek uspostavljenog ZIS-a (prva faza) do jakog, optimizovanog ZIS-a (peta faza), odnosno na skali od 1 do 5. Napredak u stepenu zrelosti ZIS-a u 2024. godini u odnosu na 2021. godinu je zabeležen u svim komponentama. Prosečan rezultat stanja po svim komponentama i domenima u SOCI proceni 2021. godine iznosio je 1,6 dok je 2024. godine prosečan rezultat bio 2,5.

NALED je tokom prethodnog kvartala Ministarstvu zdravlja predložio dalje korake neophodne za nastavak procesa digitalizacije zdravstva, poput usvajanja Akcionog plana za digitalizaciju u zdravstvu za period 2024-2025. godine i 11 podzakonskih akata, čije je donošenje propisano Zakonom o zdravstvenoj dokumentaciji i evidencijama u oblasti zdravstva, kako bi se omogućila puna primena eKartona.

Zaštita životne sredine

Usklađenost sa odredbama Direktive 2001/42/ES i njeno potpuno prenošenje u nacionalno zakonodavstvo predviđeno je Predlogom zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu, koji je Vlada Republike Srbije usvojila krajem avgusta 2024. godine. Predlogom je propisano da se procena radi prilikom izrade svih planova i programa u oblasti prostornog i urbanističkog planiranja ili korišćenja zemljišta, koji postavljaju okvir za odobravanje budućih razvojnih projekata. Potpuno prenošenje navedene Direktive predviđa i donošenje podzakonskih akata, poput Pravilnika o izboru i radu stručne komisije i Pravilnika o načinu obaveštavanja javnosti i sprovođenja javne rasprave o nacrtu plana i programa i izveštaja o strateškoj proceni. Dodatno, kaznene odredbe su usklađene sa Zakonom o prekršajima, a uvedene su i sankcije za privredni prestup, koje do sada nisu postojale.

Nova definicija predmeta procene uticaja na životnu sredinu doprineće prestanku prakse deljenja odnosno tzv. „cepanja” projekata na više manjih, kao i uređenju pitanja kumulativnog dejstva projekta sa drugim projektima koje planira nosilac projekta ili treća lica, u skladu sa Predlogom zakona o proceni uticaja na životnu sredinu, koji je usvojen na sednici Vlade Republike Srbije krajem avgusta 2024 godine. Predlogom ovog zakona se postiže veći stepen usaglašenosti sa Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta o proceni uticaja na životnu sredinu određenih javnih i privatnih projekata. Predlogom zakona uspostavljena je veza i sa Zakonom o zaštiti prirode, u smislu veze postupaka procene uticaja na životnu sredinu i postupaka izrade Prethodne i Glavne ocene prihvatljivosti, za projekte koji su svrstani u ekološku mrežu. Planirano je da se postupak Glavne ocene prihvatljivosti za ekološku mrežu sprovodi pre postupka odlučivanja o davanju saglasnosti na studiju o proceni uticaja projekta u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode. Time je nosilac projekta u obavezi da, u studiji o proceni uticaja projekta, posebno prikaže sve uticaje projekta na ciljeve očuvanja i celovitost područja ekološke mreže, mere za sprečavanje i/ili ublažavanje negativnih uticaja projekta i načine praćenja uticaja projekta na ciljeve očuvanja i celovitost područja ekološke mreže. Predlogom zakona produžen je i rok za dostavljanje mišljenja zainteresovane javnosti na zahtev za odlučivanje o potrebi procene uticaja na životnu sredinu sa 10 na 15 dana. Rok za uvid u studiju o proceni uticaja projekta na životnu sredinu je produžen sa 20 na 30 dana, od trenutka oglašavanja u sredstvima informisanja do momenta održavanja javne rasprave, dok je rok za dostavljanje mišljenja zainteresovane javnosti na studiju 40 dana od oglašavanja, uz mogućnost da ga nadležni organ produži do

60 dana. Takođe, predviđa se i uvođenje elektronske baze koja će sadržati sve postupke procene uticaja na životnu sredinu na svim nivoima odlučivanja, u cilju veće transparentnosti u sprovođenju ovog zakona.

Uspostavljanje mehanizma naplate emisija u energetske sistem Republike Srbije je ključni predlog članova NALED-a za unapređenje poslednje radne verzije Nacrta Strategije zaštite životne sredine sa Akcionim planom, koji je bio na javnim konsultacijama tokom septembra. Uvođenje mehanizma naplate emisija u energetske sistem Republike Srbije pomoglo bi da se problemu emisije gasova sa efektom staklene bašte pristupi sveobuhvatno. Dodatno, istaknuto je da u delu koji se odnosi na obnovljive izvore energije nikako ne treba zanemariti potencijale komunalnog otpada i drugog, obnovljivog otpada iz poljoprivredne i industrijske proizvodnje, zbog velikog značaja sa aspekta rešavanja ekoloških problema. U stubu Nacrta strategije posvećenom cirkularnoj ekonomiji sugestije su usmerene na detaljnije definisanje pitanja unapređenja upravljanja ambalažnim otpadom kroz uvođenje najavljenog depozitnog sistema, kao i uvođenje ciljeva za komunalni ambalažni otpad za lokalne samouprave, uz predlog da se Strategija fokusira na propisivanje mera kojima će se održati i podići kapaciteti domaće reciklažne industrije.

Uredba o ekološkoj mreži u oblasti zaštite životne sredine čije je usvajanje predviđeno Četvrtim Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina EU (NPAA) za period od 2022-2025. godine, u trećem kvartalu tekuće godine, nije doneta.

SPROVOĐENJE PREPORUKA SIVE KNJIGE I OSVRT NA HARMONIZACIJU NACIONALNIH PROPISA SA EU LEGISLATIVOM

Poseban segment Kvartalnog izveštaja posvećen je monitoringu rešavanja preporuka iz Regulatorne Biblije NALED-a, a novina je da se od drugog Kvartalnog izveštaja prati uspešnost realizacije Četvrtog Nacionalnog programa za usvajanje pravnih tekovina EU za period 2022-2025. godine (NPAA).

Siva knjiga je redovna godišnja publikacija koja identifikuje ključne administrativne probleme privrede u Srbiji i daje konkretne predloge Vladi i nadležnim institucijama za njihovo rešavanje. Poslednje, 16. izdanje Sive knjige, kao i prethodnih godina, sadrži 100 odabranih preporuka članova NALED-a i šire stručne javnosti za smanjenje administrativnog opterećenja i unapređenje poslovnog ambijenta. **Tokom trećeg tromesečja 2024. godine, jedna preporuka Sive knjige 16 je delimično usvojena a izvesno je da će jedna biti rešena u potpunosti do kraja godine.**

Ukoliko se do kraja godine usvoji Zakon o elektronskim otpremnicama (Nacrt zakona o elektronskim otpremnicama bio je na javnoj raspravi tokom septembra) **višegodišnja NALED-ova preporuka da se reguliše pitanje elektronskih otpremnica (12.1 u Sivoj knjizi 16) bi mogla biti rešena u potpunosti.**

Digitalizacijom 27 usluga, a pre svega iz oblasti obnovljivih izvora energije, kojom će procedure biti potpuno digitalizovane i centralizovane, kao i **ujednačavanjem postupanja operatora Elektrodistribucije Srbije (EDS) u postupku priključenja energetske objekata kupaca-proizvođača na distributivnu mrežu, preporuka 15.8 iz Sive knjige 16 biće delimično rešena.**

Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije (eng. National Programme for the Adoption of the Acquis - NPAA) predstavlja detaljan, višegodišnji plan usklađivanja domaćih propisa sa propisima EU. Izrađen je tako da povezuje evropsko zakonodavstvo i domaći pravni poredak kako bi se u svakom trenutku pratili tempo, obim i kvalitet tog usklađivanja. Pravo Unije podeljeno je u skladu sa nadležnošću državnih organa, čime je omogućeno i redovno planiranje i praćenje njihovih zakonodavnih aktivnosti¹. Prvi NPAA je pripremljen za period od 2013. do 2016. godine, a trenutno je na snazi četvrti revidirani NPAA za period 2022-2025. godine. Od polovine 2015. godine prati se i izveštava o sprovođenju

¹ <https://www.mei.gov.rs/srl/dokumenta/nacionalna-dokumenta/npaa>

NPAA na kvartalnom nivou. NALED je, prema oblastima koje prati, u okviru četvrtog NPAA identifikovao ukupno 179 propisa čije je usvajanje/donošenje predviđeno u ovoj godini, te će u skladu sa tom listom nastaviti da izveštava o stepenu realizacije po kvartalima. **Ističemo da, iako je kroz NPAA bilo predviđeno usvajanje 19 propisa tokom trećeg tromesečja ove godine, do kraja septembra nijedan propis nije izmenjen ili usvojen. Najveći broj ovih propisa odnosi se na podzakonske akte (uglavnom pravilnike) u oblasti hrane i poljoprivrede (12). Spisak propisa možete videti u Aneksu 2.**

ANEKS 1 – LISTA DONETIH PROPISA U III KVARTALU 2024.

Porezi i neporeske dažbine

- Zakon o privremenom uređivanju načina naplate takse za javni medijski servis („Sl. glasnik RS“, br. 112/2015, ..., 64/2024)
- Pravilnik o oslobođenju od poreza na kapitalni dobitak ostvaren prenosom autorskih i srodnih prava i prava industrijske svojine („Sl. glasnik RS“, br. 71/2024)

Radno pravo, inovacije i preduzetništvo

- Uredba o bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima („Sl. glasnik RS“, br. 14/2009, 95/2010, 35/2023 (dr. zakon), 76/2024)
- Uredba o utvrđivanju Programa podrške za razvoj preduzetništva žena na selu u 2024. godini ("Sl. glasnik RS", br. 58/2024)
- Uredba o utvrđivanju Programa podrške razvoju poslovne infrastrukture u 2024. godini ("Sl. glasnik RS", br. 72/2024)
- Uredba o utvrđivanju Programa podsticanja regionalnog i lokalnog razvoja u 2024. godini ("Sl. glasnik RS", br. 73/2024)
- Pravilnik o izgledu značke i odgovarajuće vrste odeće, obuće i opreme inspektora rada („Sl. glasnik RS“, br. 76/2024)
- Pravilnik o programu i načinu polaganja stručnog ispita za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu i poslova odgovornog lica („Sl. glasnik RS“, br. 76/2024)
- Pravilnik o postupku pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih i gromobranskih instalacija i ispitivanja uslova radne sredine („Sl. glasnik RS“, br. 76/2024)
- Pravilnik o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj sredini („Sl. glasnik RS“, br. 76/2024)
- Pravilnik o načinu izdavanja, obnavljanja ili oduzimanja licenci za obavljanje poslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu („Sl. glasnik RS“, br. 76/2024)

- Odluka Socijalno-ekonomskog saveta Republike Srbije („Službeni glasnik RS“, br. 74/2024)

Digitalizacija

- Strategija razvoja sistema elektronskih komunikacija u Republici Srbiji do 2027. godine („Sl. glasnik RS“, br. 70/2024)
- Akcioni plan za realizaciju Strategije razvoja informacionog društva i informacione bezbednosti u Republici Srbiji od 2021. do 2026. godine, za period od 2024. do 2026. godine („Sl. glasnik RS“, br. 70/2024)
- Uredba o utvrđivanju Programa razvoja širokopojasne komunikacione infrastrukture u ruralnim i nerazvijenim područjima Republike Srbije za period 2024-2026. godine („Sl. glasnik RS“, 68/2024)
- Uredba o bližem uređenju uslova koje moraju da ispune šeme elektronske identifikacije za određene nivoe pouzdanosti („Sl. glasnik RS“, br. 60/2018, 68/2024)
- Pravilnik o univerzalnom servisu u oblasti elektronskih komunikacija („Sl. glasnik RS“, br. 59/2024)
- Pravilnik o uslovima koje mora da ispunjava privredno društvo i drugo pravno lice za vršenje merenja i ispitivanja rada elektronskih komunikacionih mreža i usluga, pripadajućih sredstva, elektronske komunikacione opreme, radio-opreme i terminalne opreme, u pogledu kadrova, opreme i prostora, kao i načina sprovođenja kontrole ispunjenosti propisanih uslova („Sl. glasnik RS“, br. 68/2024)
- Odluka o upravljanju i načinu upotrebe Portala „e-Konsultacije“ („Sl. glasnik RS“, br. 75/2024)

Javne nabavke

- Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije za period od 2024-2028. godine („Sl. glasnik RS“, br. 63/2024)
- Program razvoja javnih nabavki u Republici Srbiji za period 2024-2028. godine („Sl. glasnik RS“, br. 68/2024)
- Odluka o određivanju centralizovanih javnih nabavki dobara i usluga koje će sprovoditi Uprava za zajedničke poslove republičkih organa u 2025. godini („Sl. glasnik RS“, br. 59/2024)

Imovina, investicije i energetika

- Integrirani nacionalni energetska i klimatski plan Republike Srbije za period do 2030. godine sa vizijom do 2050. godine („Sl. glasnik RS“, br. 70/2024)
- Uredba o primeni Uredbe o utvrđivanju Prostornog plana područja posebne namene za realizaciju projekta eksploatacije i prerade minerala jadarita "Jadar" („Sl. glasnik RS“, br. 60/2024)
- Uredba o privremenoj meri utvrđivanja prioriteta prevoza u železničkom saobraćaju koji se obavlja na mreži pruga Republike Srbije („Sl. glasnik RS“, br. 73/2024)

- Uredba o ograničenju visine cena derivata nafte („Sl. glasnik RS“, br. 63/2024)

Hrana i poljoprivreda

- Uredba o utvrđivanju Programa izvođenja radova na zaštiti, uređenju i korišćenju poljoprivrednog zemljišta za 2024. godinu („Sl. glasnik RS“, br. 61/2024)
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2024. godini („Sl. glasnik RS“, br. 3/2024, ...78/2024)
- Uredba o utvrđivanju Godišnjeg programa razvoja savetodavnih poslova u poljoprivredi za 2024. godinu („Sl. glasnik RS“, br. 8/2024, 72/2024)
- Uredba o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica („Sl. glasnik RS“, br. 73/2024)
- Pravilnik o hrani sa izmenjenim nutritivnim sastavom („Sl. glasnik RS“, br. 61/2024)
- Pravilnik o maksimalnim koncentracijama određenih kontaminenata u hrani („Sl. glasnik RS“, br. 73/2024)
- Pravilnik o podsticajima za podršku unapređenju sistema kreiranja i prenosa znanja kroz podršku za razvoj tehničko-tehnoloških, primenjenih, razvojnih i inovativnih projekata u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Sl. glasnik RS“, br. 55/2023, 75/2024)
- Pravilnik o metodologiji utvrđivanja referentnih cena za utvrđivanje osnovice za obračun IPARD podsticaja u okviru IPARD III programa („Sl. glasnik RS“, br. 75/2024)
- Pravilnik o uslovima, načinu i postupku sprovođenja mere tehnička pomoć u okviru IPARD III programa („Sl. glasnik RS“, br. 75/2024)

Zdravstvo

- Uredba o kriterijumima za formiranje cena lekova za upotrebu u humanoj medicini čiji je režim izdavanja na recept ("Sl. glasnik RS", br. 86/2015, 8/2016, 14/2018, 18/2019, 48/2021, 93/2023, 73/2024)
- Pravilnik o Listi lekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja ("Sl. glasnik RS", br. 40/2022, 144/2022, 40/2023, 57/2023, 66/2023, 67/2023, 86/2023, 104/2023, 17/2024, 74/2024)
- Pravilnik o ugovaranju zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja sa davaocima zdravstvenih usluga za 2024. godinu ("Sl. glasnik RS", br. 119/2023, 77/2024)
- Odluka o najvišim cenama lekova za upotrebu u humanoj medicini čiji je režim izdavanja na recept ("Sl. glasnik RS", br. 73/2024)

Zaštita životne sredine

- Uredba o utvrđivanju Programa upravljanja vodama u 2024. godini ("Sl. glasnik RS", br. 14/2024 i 26/2024)

- Uredba o proglašenju predela izuzetnih odlika "Rajac" ("Sl. glasnik RS", br. 68/2024)
- Odluka o izradi strateške procene uticaja na životnu sredinu regionalnog plana upravljanja otpadom za 15 gradova i opština kolubarskog regiona za period od 2024-2033. godine ("Sl. glasnik rs", br. 68/2024)
- Odluka o izradi strateške procene uticaja prostornog plana područja posebne namene za izgradnju dalekovoda 110 kv TS Tutin - TS Prijepolje na životnu sredinu ("Sl. glasnik rs", br. 60/2024)
- Odluka o izradi strateške procene uticaja prostornog plana područja posebne namene za izgradnju dalekovoda 110 kv TS Valjevo 3 - TS Ljiig na životnu sredinu ("Sl. glasnik rs", br. 60/2024)

ANEKS 2 – LISTA PROPISA ČIJE USVAJANJE PREDVIĐA NPAA U III KVARTALU

Redni broj	Naziv propisa
1	Zakon o radnom angažovanju preko platformi za domaće i strane korisnike
2	Uredba o metodologiji za određivanje cena pristupa javnoj železničkoj infrastrukturi i pružanja usluga
3	Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnika o rečnim informacionim servisima
4	Zakon o izmenama i dopunama Zakona o planiranju i izgradnji
5	Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnika o energetske efikasnosti zgrada
6	Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnika o uslovima, sadržini i načinu izdavanja sertifikata o energetskim svojstvima zgrada
7	Uredba o ekološkoj mreži
8	Pravilnik o uređenju ugovornih odnosa u sektoru mleka i mlečnih proizvoda
9	Pravilnik o kontroli i sertifikaciji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda sa oznakom ZIP, ZGO i GTS
10	Pravilnik o prikupljanju, pakovanju, transportu i skladištenju organskih proizvoda
11	Pravilnik o uslovima za uvoz, kao i o kretanju i rukovanju pošiljkama određenih životinja, reproduktivnih proizvoda i proizvoda životinjskog porekla nakon ulaska u Republiku Srbiju/Uniju
12	Pravilnik o utvrđivanju liste zemalja, njihovih teritorija i delova odobrenih za uvoz u Republiku Srbiju određenih životinja i svežeg mesa i o zahtevima za izdavanje veterinarskih sertifikata

Redni broj	Naziv propisa
13	Pravilnik o utvrđivanju pravila u pogledu modela sertifikata za zdravlje životinja, modela službenog sertifikata i modela sertifikata za zdravlje životinja/službenih sertifikata za ulaz u Uniju i kretanje unutar Unije pošiljki određenih kategorija životinja i roba, i službenu sertifikaciju takvih sertifikata
14	Pravilnik o posebnim uslovima za korišćenje i promet jajnih ćelija i embriona domaćih životinja
15	Pravilnik o utvrđivanju uslova za zdravlje životinja i javno zdravlje, kao i uslova za izdavanje veterinarskog sertifikata za uvoz sirovog mleka i proizvoda od mleka namenjenih za ishranu ljudi
16	Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnik o merama za otkrivanje, sprečavanje širenja i suzbijanje štetnog organizma <i>Anoplophora chinensis</i> (Thomson) i <i>Anoplophora malasiaca</i> (Forster), načinu određivanja granica zaraženog, ugroženog i područja bez štetnog organizma, uslovima za okončanje naloženih mera, kao i načinu obaveštavanja o preduzetim merama
17	Pravilnik o merama za sprečavanje unošenja i širenja štetnog organizma <i>Anoplophora glabripennis</i>
18	Pravilnik o obrascu biljnog pasoša za zaštićene zone i pasoša za unošenje, kretanje kroz zaštićene zone
19	Pravilnik o proizvođačkim i međugranskim organizacijama u sektoru ribarstva

2024 NALED

Makedonska 30/VII, 11000 Beograd, Srbija
www.naled.rs, naled@naled.rs

Sva prava zadržana.

Ovim se daje dozvola za korišćenje, kopiranje i distribuciju sadržaja ovog dokumenta isključivo u neprofitne svrhe i uz odgovarajuće naznačenje imena, odnosno priznavanje autorskih prava NALED-a. Analize, tumačenja i zaključci izneti u ovom dokumentu ne moraju nužno reflektovati stavove predstavnika Izvršnog ili Upravnog odbora NALED-a. Svi naponi su učinjeni kako bi se osigurala pouzdanost, tačnost i ažurnost informacija iznetih u ovom dokumentu. NALED ne prihvata bilo kakav oblik odgovornosti za eventualne greške sadržane u dokumentu ili nastalu štetu, finansijsku ili bilo koju drugu, proisteklu iz ili u vezi sa korišćenjem ovog dokumenta.